

Парк «Софіївка» як шедевр світового садово-паркового мистецтва.

Діана Лелека, студентка¹ (ORCID 0009-0007-2557-1570),

¹ Київський національний університет будівництва і архітектури, 03037, м. Київ, проспект Повітряних Сил, 31, Україна

АНОТАЦІЯ

Представлено історію створення та значення дендрологічного парку «Софіївка». Особливу увагу приділено естетичним і культурним аспектам, які роблять цей парк популярним серед відвідувачів і дослідників. Тези також підкреслюють, що «Софіївка» є не лише об'єктом наукового вивчення, але й важливим елементом у розвитку екологічної свідомості. Поєднання архітектури і природи, античного мистецтва і біорізноманіття. Порівняння парку «Софіївка» зі світовими шедеврами садово-паркового мистецтва.

Ключові слова: парк, архітектура, античність, історія, культура, садово-паркове мистецтво, природа, композиція, культура, скульптура

1. ВСТУП

Національний дендрологічний парк «Софіївка», що знаходиться у місті Умань Черкаської області являється справжнім шедевром садово-паркового мистецтва не лише України, а й усього світу. Об'єкт представляє собою неймовірне композиційне поєднання архітектурних споруд і природи, води і каміння, дерев і печер (рис. 1). Тут знаходяться неймовірної краси алеї, античні статуї, стави, містки та декоративні споруди. Улюбленим місцем серед туристів є великий водоспад, падіння води якого створює розкішні краєвиди. Парк налічує велику кількість рідкісних рослин, серед яких багато екзотичних. Цей парк входить до семи чудес України, про нього складають вірші, а для художників це улюблене місце для черпання натхнення.

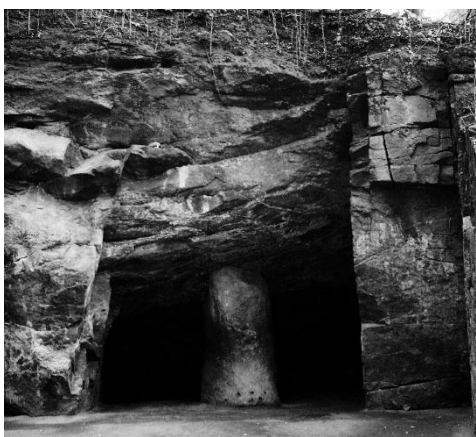

Рисунок 1. Печера Каліпсо [4].

2. ІСТОРІЯ ПАРКУ

Побудований польським магнатом Станіславом Потоцьким, в романтичному стилі з використанням римської та грецької міфології до дня іменин своєї дружини Софії у травні 1802 року. Софія давно мріяла про такий парк і надихала ідеями Потоцького. Архітектором, який втілював мрію в життя, був Людвіг Метцель. Перші роботи розпочались восени 1796 року. Для парку було штучно створено чимало водойм: канали, водоспади, ставки. Це

дозволило втілити концепцію водної стихії в ландшафті. Проект був реалізований протягом приблизно шести років. Неабияку роль у створенні парку відіграв німецький садівник – Олива [2]. Проте, парк продовжує розвиватись і зараз, додаються нові елементи і проводяться роботи по благоустрою території. У 2019 році було відкрито новий об'єкт, поруч з парком «Софіївка», який має назву «Нова Софіївка» (рис. 2).

Рис. 2. Фонтан «Змія» [4].

3. ПОРІВНЯННЯ СОФІЙКИ З ІНШИМИ СВІТОВИМИ ПАРКАМ

3.1. Парк «Версаль» у Франції.

Розкішна симетрія та порядок, яку здійснив архітектор Андре Ленотр характерний для французького бароко. Це включає чіткі лінії, геометричні форми та організовану структуру. На відміну від природної, але продуманої композиції «Софіївки». У Версалі є численні тематичні сади, серед яких Сад арабесок та Сад французького стилю, кожен з яких є унікальним і неповторним. У 1979 році парк внесено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Версаль славиться величезними фонтанами та регулярними алеями, в той час як «Софіївка» акцентує на ландшафтній природі і романтичних елементах.

3.2. Парк Гауді в Барселоні (Парк Гуель)

Використовує яскраві кольори та керамічні плитки, натомість у «Софіївці» переважають природні відтінки та зелень. Спочатку парк був задуманий як житловий комплекс для еліти, що також відрізняє його від більшості міських

парків, які зазвичай створюються виключно для відпочинку. Гауді втілює ідеї модернізму, тоді як «Софіївка» має риси романтизму. Парк містить елементи містики, зокрема, є багато елементів, які нагадують змії. У 1984 році парк внесено до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

3.3. Парк «Кью Гарденс» у Лондоні

Парк створений у 1759 році і служив як королівський сад для родини Георга III. Кью — це важливий науковий центр: тут здійснюють різноманітні дослідження в галузі ботаніки, екології, охорони навколишнього середовища та сільського господарства. Парк являє собою одне з найбільших збирань рослин у світі, з понад 50,000 видами рослин. Однією з найвідоміших споруд є Королівська теплиця, яка містить екзотичні тропічні рослини. Теплиця побудована в стилі вікторіанської архітектури. «Софіївка» — це більше про емоційний досвід і естетичність, а не стільки про ботанічні колекції. Для того, щоби з віком із активних учасників суспільства люди не перетворювалися на пасивних отримувачів послуг із догляду, міське середовище повинно забезпечити не тільки їх повний доступ до всіх міських просторів і структур, але й їх повноцінну соціальну інтеграцію [3].

4. УНІКАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ «СОФІЙКИ»

За задумом архітектора, парк є наочною ілюстрацією до окремих частин поем Гомера «Іліада» та «Одіссея». Різноманіття ландшафтів — від водоспадів до печер, створюють особливу атмосферу. Парк є символом закоханих, існує традиція, коли щойно одруженні містяни йдуть до парку, милуються романтичною красою і проводять фотосесію аби зберегти спогад в такому гарному місці (рис. 2).

Можливість взаємодії з природою — багато маршрутів для прогулянок, тематики для фотозйомок, кожен може знайти затишний для себе куточок. У «Софіївці» ведеться наукова робота в галузі дендрології, садівництва, ботаніки та екології рослин. Павільйон Флори містить високі колони в доричному стилі та барельєф на фризі, що зображує листя і грона винограду. Орнамент створено у 1852 році за малюнками академіка архітектури О. І. Штакеншнейдера. Також візитівкою парку є Рожевий павільйон. Спочатку він будувався у готичному стилі, але 1847 році Микола I, відвідавши парк, наказав його знести, а на його місці 1850 року побудували новий в стилі епохи Відродження. Проект Рожевого павільйону розробив О. І. Штакеншнейдер, а спорудження відбувалось під керівництвом архітектора І. Макутіна [4].

5. ЗНАЧЕННЯ «СОФІЙКИ»

Парк є частиною української культурної спадщини. Софіївка славиться своєю багатою колекцією дерев та чагарників, включаючи рідкісні види рослин, що робить його важливим об'єктом для ботаніків і екологів, які досліджують рослинні види та їхнє середовище. Парк також є домом для різноманітних птахів і тварин, що додає додаткової цінності екологічному аспекту.

Парк є популярною туристичною атракцією, залучаючи відвідувачів з різних країн, що сприяє розвитку місцевої економіки. Цікаво, що у 1985 році мала планета № 2259 отримала назву «Софіївка» на честь уманського парку.

Його краса і живописні краєвиди надихають художників, поетів і фотографів, роблячи його джерелом натхнення для творчості. Парк оточений багатьма легендами і тасмніцями, зокрема про тасмні проходи закоханих, які шукали укриття серед його алеї [5].

Рис. 3. Скульптура Купідона [4].

6. ВИСНОВОК

Сьогодні «Софіївка» — популярне місце для прогулянок, відпочинку та романтичних зустрічей. Парк «Софіївка» — це не тільки шедевр садово-паркового мистецтва, але й символ української культури та історії.

Його унікальність порівняно з парками світу свідчить про різноманітність у підходах до ландшафтного дизайну.

«Софіївка» є не лише природним, але й культурним центром, де проводяться фестивалі, концерти та виставки. Парк притягує туристів і художників, стаючи джерелом натхнення для багатьох.

«Софіївка» Умані унікальна завдяки своїй історії, ландшафтному дизайну, різноманітності флори та фауни, водним атракціям та культурній значущості.

«Софіївка» заслуговує на місце серед найвідоміших парків світу і є важливою частиною культурної спадщини. Вона манить своєю красою і загадковістю історичної античності, відвідавши раз — хочеться повертатись знову і знову.

Список літератури

- [1] "Софіївка" – розкішний графський парк в Умані URL: <https://in.ck.ua/ua/mayovka/sofiyvka-rozkishnyy-grafskyy-park-v-umani> (дата звернення: 28.10.2024)
- [2] "Софіївка": як в Умані створили парк із грецьких міфів. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-57267913> (дата звернення: 28.10.2024)
- [3] Софіївка: історія кохання, закарбована в природі. URL: <https://www.unian.ua/education/614613-sofiyvka-istoriya-kohannya-zakarbovana-v-prirodi.html> (дата звернення: 28.10.2024)
- [4] І.С. Косенко, Г.Ю. Храбан, В. В. Мітін, В. Ф. Гарбуз. Дендрологічний парк Софіївка, Наук. думка., Київ, 1996. 192 с.
- [5] «Софіївка» в легендах. URL: <http://www.turystam.in.ua/2011-11-07-10-46-51/198-landshafnikiparkycherkas/3596-qq> (дата звернення: 28.10.2024)